

«Նոր ժամանակի կրթություն»

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ
ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱԴԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Հետազոտության թեման՝ Բարոյական արժեքներ

Առարկան՝ անգլերեն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Լուսինե Ղազարյան

Ուսումնական հաստատություն՝ 45 հիմնական դպրոց

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Գլուխ 1. Բարոյական արժեքներ.....	5
Գլուխ 2. Գործնական աշխատանք.....	14
Եզրակացություն.....	17
Գրականության ցանկ.....	19

Ներածություն

Հետազոտական թեմայի արդիականությունը և կարևորությունը. Արժեքը, աշխարհի յուրահատուկ ընկալումն է, որը ձևավորում է գիտելիք, վերաբերմունք, հմտություններ որևէ երևույթ մեկնաբանելու, որևէ հիմնախնդիր վերլուծելու կամ այլընտրանքային լուծումներ առաջարկելու նպատակով: Երեխաների մեջ առաջնահերթը բարոյական արժեքների ձևավորելն է: Բարոյական ընտրությունը միշտ կատարվում է գիտակցաբար, ինքնակամ, համաձայն անձի ներքին համոզմունքների: Այսպիսով, բարոյականության կարևորությունը մարդու կյանքում որոշիչ նշանակություն ունի: Բարոյականությունը ազդում է մարդկային փոխգործակցության բոլոր ոլորտների վրա՝ կրոն, արվեստ, իրավունք, ավանդույթներ և սովորույթներ: Վաղ թե ուշ յուրաքանչյուր անհատի գոյության մեջ հարցեր են առաջանում՝ ինչպես ապրել, ինչ սկզբունքով առաջնորդվել, ինչ ընտրություն կատարել:

Մշակույթը խիստ կապված է մարդու արժեհամակարգի հետ: Նեղ իմաստով արժեքը մարդու համար, իրի, առարկայի կամ երևույթի դրական նշանակությունն է: Արժեքը մարդու վերաբերմունքն արտահայտող ցուցանիշն է, որի կարևոր կատեգորիաներից են՝ հավատն ու սերը: Ժամանակակից կյանքում մշակութային ֆաղափական սոցիալական փոփոխությունների հետ մեկտեղ փոխվում են մահ անձի արժեքները, աշխարհընկալումները, ինչպես նաև աշխարհի, մարդկանց բնության հետ հարաբերությունները:

Սույն թեմայի *արդիականությունը* պայմանավորված է նրանով, որ այժմյան հասարակությունում ավելի արդիական են դառնում մարդու արժեքային կողմնորոշումները, մարդ-հասարակություն փոխհարաբերությունները հասկանալու և վերլուծելու միտումը, արժեքների տեղը և դերը՝ որպես անձի ինքնություն բաղադրիչներ դիտարկելը: Հասարակությունում առկա արժեքները և նորմերը ձևավորվում են տարիների պատմական և մշակութային զարգացման ընթացքում, ինչն էլ վկայում է այն մասին, որ արժեքների ձևավորումը մշակույթի ազդեցությունն անմիջականորեն իր վրա կրող գործընթաց է: Խնդիրն արդիական է հատկապես հայկական հայ հասարակության տեսանկյունից:

Անցումային հասարակությունը փորձաքար է յուրաքանչյուր ազգային ինֆուլթյան համար: Այն բացահայտում է արժեքների այն ամբողջությունը, որով տվյալ համակեցությունը փորձում է ինֆրահաստատվել կենսական նոր հանգամանքներում:

Աշխատանքի *նպատակն է* ուսումնասիրել բարոյական արժեքները:

Աշխատանքի *խնդիրներն են*.

- Ուսումնասիրել արժեք հասկացությունը,
- Քննել բարոյական արժեքները և դրանց սահմանները,
- Բացահայտել դպրոցականների արժեհամակարգը:

Գլուխ 1

Արժեք եզրույթը, սահմանումները.

Աֆսիոլոգիան փիլիսոփայական դիսցիպլին է, որն ուսումնասիրում է արժեքների կատեգորիան որպես մարդկային գոյության իմաստային հիմքեր՝ սահմանելով մարդկային կյանքի ուղղությունն ու շարժառիթը: Մասնագիտական գրականության մեջ գոյություն ունի աֆսիոլոգիայի՝ որպես փիլիսոփայական առանձին ուղղության մի քանի տասնյակ սահմանումներ: Կարծում ենք փիլիսոփայական այս ուղղության ամբողջացնող սահմանումը հետևյալն է. աֆսիոլոգիան ուսումնասիրում է արժեքային աշխարհի բնութագրերը, կառուցվածքներն ու նրա ճանաչման ուղիներն ու գոյաբանական կարգավիճակը, ինչպես նաև արժեքային դատողությունների բնույթն ու առանձնահատկությունները: Աֆսիոլոգիայի՝ որպես փիլիսոփայական նոր՝ արժեքներ ուսումնասիրող, կատեգորիայի, ուսումնասիրությամբ զբաղվել են այնպիսի մտածողներ, ինչպիսիք են Ռ. Լյուտեն, Ն. Հարթմանը, Գ. Ռիկերտը, Վ. Վինդելբանդը և այլք:

Արժեքաբանությունը (աֆսիոլոգիա) առնչվում է բարոյագիտության, սոցիալական փիլիսոփայության, կրոնի և ֆալստիկանության բոլոր այն բնագավառների հետ, որոնք գնահատող դատողությունների հետ զործ ունեն:

Աֆսիոլոգիական օբյեկտիվիզմի համաձայն՝ արժեքներն անկախ են մարդուց և մարդկային հասարակությունից: Մինչդեռ աֆսիոլոգիական սուբյեկտիվիզմի համաձայն արժեքները մարդուց և մարդկային հասարակությունից անկախ գոյություն չունեն: Համաձայն էսսենցիալիզմի՝ կան իրողություններ, որոնք բոլոր համատեքստերում էլ արժեքավոր են, այնինչ, ըստ կոնտեքստուալիզմի՝ նման իրողություններ չկան: Ամեն ինչ արժեքավոր կամ անարժեք է դառնում միայն այս կամ այն կոնկրետ համատեքստում:

Ընդհանուր առմամբ կարծում ենք արժեքը գնահատական է, վերաբերմունք, որը կարող է լինել և՛ դրական, և՛ բացասական: Նեղ ըմբռնմամբ արժեքը իրի, առարկայի, երևույթի, արարքի, գործունեության, վարքագծի դրական նշանակությունն է: Արժեքը կենսականորեն կարևորն է, նշանակալիցը, թանկն ու հարագատը, որը հոգեմտավոր իմաստավորման է ենթարկվում մշակութային սուբյեկտի կողմից և ուղղորդում նրա վարքը

նրոշակի չափորոշիչների (ինդեալ, նպատակ) տեսանկյունից: Այս ըմբռնմամբ արժեքը այն ամենն է, ինչը դրական նշանակություն ունի մարդու համար: Ուստի «բացասական արժեք» արտահայտությունը սխալ է և նման է «բարի-չար», «գեղեցիկ-տգեղ» բառազույգերին: Դա արժեքի հակարժեքն է, որը բացասական նշանակություն ունի: Օրինակ՝ գեղեցիկը արժեք է, տգեղը՝ հակարժեք, բարին արժեք է, չարը՝ հակարժեք, զիտելիքը արժեք է, տգիտությունը՝ հակարժեք, դաստիարակվածությունը արժեք է, անդաստիարակությունը՝ հակարժեք, և այդպես շարունակ:

Արժեքը առարկայի կամ երևույթի առանձնահատկությունն է, սակայն նրա նշանակությունն ու օգտակարությունը սահմանված չէ բնության կողմից: Այն գնահատվում է ոչ միայն օբյեկտի ներքին կառուցվածքով, այլև հիմնվում է կոնկրետ գործողությունների ժամանակ նրան տրված սուբյեկտիվ գնահատականների վրա, որոնք մտնում են հասարակական ոլորտի մեջ, քանի որ մարդը հետաքրքրված է կամ ունի դրա կարիքը:

Հաս Սմելցերի՝ արժեքները ընդհանուր առմամբ ընդունված համոզմունքներ են այն նպատակների մասին, որոնց պետք է ձգտի մարդը: Արժեքները կազմում են մարդու բարոյական սկզբունքների հիմքը, տարբեր մշակույթները կարող են նախապատվություն տալ տարբեր արժեքների (հերոսություն ուզում, դատարան, գեղարվեստական ստեղծագործականություն, ասկետիզմ), և յուրաքանչյուր հասարակական կարգ սահմանում է, թե ինչն է արժեք և ինչը՝ ոչ:

Ամենագլխավոր արժեքներից մեկը **գիտելիքն է**: Գիտելիքի ձևավորման աղբյուրը ընթերցանությունն է, օվումը, հաղորդակցումը, հետաքրքրասիրությունը, նախորդ սերունդների կողմից կուտակված սոցիալական փորձի յուրացումը, սեփական կենսավորձի իմաստավորումը, արդյունքում՝ ինֆրահասունացումը, ինֆրահասունացումը, ինֆրահայեցողությունը՝ ռեֆլեքսիան:

Կրթությունը առանցքային դեր է խաղում հասարակության բարոյական և հայրենասիրական համախմբման գործում: Դպրոցը միակ սոցիալական ինստիտուտն է, որով անցնում են Հայաստանի բոլոր բաղաձայնները:

Անձնական արժեքները, իհարկե, առաջին հերթին ձևավորվում են ընտանիքում: Բայց անհատի

ամենախտեմատիկ, հետևողական ու խորապես բարոյահայրենասիրական զարգացումն ու դաստիարակությունը տեղի է ունենում կրթության ոլորտում: Ուստի դպրոցում է, որ պետք է կենտրոնացվի աշակերտի ոչ միայն մտավոր, այլև հոգևոր, մշակութային կյանքը:

Դպրոցական տարիքի երեխան, հատկապես տարրական դպրոցում, առավել ենթակա է զարգացման և դաստիարակության, սակայն այս զարգացման և դաստիարակության թերությունները դժվար է լրացնել հետագա տարիներին: Մանուկ հասակում սովորածը բնութագրվում է հոգեբանական մեծ կայունությամբ: Ուստի որոշակի արժեքների կրող անհատի ձևավորման գործում հույժ կարևոր դեր ու նշանակություն ունի նաև դպրոցը՝ որպես ողջ հայ հասարակության կյանքում կարևոր դեր կատարող սոցիալական ինստիտուտ: Հեկաբար, կարծում ենք, կրթությունը պետք է ուղղված լինի որոշակի իդեալի հասնելուն:

Հստակ է մի բան, որ ոչ մի ազգություն կամ ազգ չի կարող ապրել ու զարգանալ առանձին՝ համաշխարհային ֆադախկրթությունից մեկուսացված՝ հիմնվելով միայն սեփական գիտության, մշակույթի և պատմության վրա: Նրա ազգային գաղափարը չի կարող ձևավորվել ու զարգանալ առանց այլ ազգերի արժեքների, ձեռքբերումների կիրառման, առանց ստեղծագործ ու ֆինադատական վերլուծության: Ուստի ցանկացած ժողովրդի, ցանկացած ազգի գաղափարական զարգացման գործընթացը չի սահմանափակվում սեփական ձեռքբերումներով, այլ նա ակտիվորեն օգտագործում է այլ ազգերի բացահայտումներն ու ձեռքբերումները: Ժողովրդի մեծությունը դրսևորվում է ոչ թե այլ ժողովուրդներից և ազգություններից պաշտպանվելու, այլ սեփական ազգային գաղափարախոսության մեջ համամարդկային, միջազգային արժեքների արտացոլման, ստեղծագործաբար յուրացված գաղափարական նվաճումների, առաջադեմ մտքերի, այլ ժողովուրդների օրենքների և կանոնների ընդունման մեջ: Համամարդկային ցանկացած արժեք, որն անհամատեղելի է ազգային ինքնության, պատմական ավանդույթների, հոգևոր կարիքների հետ, չի կարող բռնի ուժով ներմուծվել: Մարդկանց գիտակցության մեջ նոր հոգևոր արժեքների ներդրման համար անհրաժեշտ է հասարակության մեջ ձևավորել այդ արժեքների անհրաժեշտությունը և դրանում առաջնային է դաստիարակության ու կրթության դերը:

Ժամանակի ընթացքում անհատի կամ հասարակության արժեքային շրջանակը աստիճանաբար կառուցվում է: Սա նշանակում է, որ դրանք նախքան չեն, որոնք ապրում են անհատների գեներալի կողմից, այլ ավելի շուտ, որ դրանք մոդելավորում են ամբողջ կյանքի ընթացքում փորձի կուտակմամբ: Այս իմաստով բարոյական արժեքները փոխանցվում են սերնդեսերունդ, ինչը կարևորվում է կրթության կարևորությունը ինչպես ընտանիքի ներսում, այնպես էլ դպրոցական միջավայրում, քանի որ երկու միջավայրերն էլ հանդիսանում են հիմնական ուսուցման օղակները (մարդիկ):

Բարոյական արժեքներն այն վարձագիծն են, որը մարդուն ապահովում է կյանքի զգացողությամբ, որով նա ձգտում է կատարելագործել իր մարդկային որակներն ու արժանապատվությունը, ուստի որոշ արժեքների կամ այլ արժեքների կից կյանք վարելը անհատական և ազատ որոշում է:

Ա րժեքները գոյակցում են անհատների մեջ, և ներքին բախումներ կարող են առաջանալ՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուրին տրված կարևորությունը:

Հիմնական բարոյական արժեքները հետևյալն են.

Սեր

Դա, թերևս, բարձրագույն արժեք է, քանի որ բացահայտում է հատուկ նշանակության վերաբերմունքի մի շարք այլ էակի նկատմամբ, հաշվի առնելով, որ այն ունի շատ բարձր անձնական անճշտախնդրություն:

Ընկերություն

Դա այն է, երբ երկու անձանց կամ մարդկանց խմբի միջև կա անճշտախնդիր հուզական կապ, որը նրանց թույլ է տալիս ներդաշնակ հարաբերություններ հաստատել:

Շնորհակալություն

Հենց այդ վերաբերմունքն է, որ պետք է ժամանակին հանաչել ստացված օգուտը, դա երախտագիտություն ցուցաբերելն է:

Հարգանք

Դա ենթադրում է առարկայի, հանգամանքի կամ անձի, այդ թվում՝ ինքն իրեն ընդունելը և գնահատելը:

Բարությունը

Դա այն որակն է, որ ունի մարդ արարածը լավը լինելու, ուրիշների և իր շրջապատին ցույց տալու համար, որ նա կարող է գործել նրանց օգտին՝ ցուցաբերելով մեղմություն և բարձր անճանախնդրություն:

Առատաձեռնություն

Դա այն վերաբերմունքն է, որի միջոցով դուք ինքներդ ձեզ տալիս եք՝ առանց դրա դիմաց ինչ-որ բան ակնկալելու, նպատակ ունենալով օգնել նրանց, ովքեր դրա կարիքն ունեն:

Խոնարհություն

Դա համեստ լինելու հատկությունն է՝ ի դեմս քո ունեցածի և այն, ինչ դու ես որպես մարդ:

Ազնվությունը

Դա որակ է, որի միջոցով անձը գործում է ստից և խաբեությունից հեռու, այդ պատճառով էլ նա թափանցիկ է իր վարքագծում և միշտ կապված է հեմարտությանն ու պատասխանությանը:

Արդարադատություն

Դա այն վարքն է, որի ներքո անձը արդար է, հաշվի առնելով, որ դա սկսվում է բանականությունից և արդարությունից: Քանի որ բարոյական արժեքները վարվելակերպի ուղեցույցներ են, որոնք թույլ են տալիս տարբերել բարին չարից և գործել ըստ այդմ, բարեգործության միջոցով ուրիշների հետ առատաձեռն անձը և նաև աջակցում է նրանց, ովքեր պահանջում են, արդար որոշումներ կայացնում և միշտ ապրում են:

Քաջություն

Մարդը համարձակություն է ցուցաբերում, երբ որոշում է կայացնել գործողություն՝ անկախ դրա մեծ դժվարությունից կամ դրա առաջացրած վախից: Այս բարոյական արժեքը շատ օգտակար է ապրուստի համար, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է այն կյանքի նպատակներին կենտրոնանալու և ձգտելու հետ, որոնք մենք ինքներս ենք դնում:

Ինքնատիրապետում

Դա հասարակության համատեքստում ամենակարևոր բարոյական արժեքներից է: Ինքնատիրապետունը զարգացնելը ենթադրում է խուսափել ինպուլսիվ բառերից և գործողություններից, որոնք կարող են վեճեր և թյուրիմացություններ առաջացնել համայնքի անդամների շրջանում:

Հաղթահարում

Ինչպես իր անունն է ցույց տալիս, այն փորձում է պայքարել բոլոր անհրաժեշտ թեստերի դեմ՝ ցանկացած խնդրից դուրս գալու կամ դիմակայելու համար, որոնք հանգեցնում են անհավանական բավարարվածություն:

Իմանալով բարոյական արժեքները՝ դրանց հետևելը դժվար չէ, գլխավորը ցանկանալն է: Մարդը, ով հասկանում է, որ չի կարելի գոյատևել այս հսկայական և արագ փոփոխվող աշխարհում, և միայնակ կյանքն այնքան էլ լավ չէ, չի ստեղծի կոնֆլիկտներ գրոյից և բոլորի հետ անընդմեջ: Մարդն ուղղակի ապրում է, որ չտոնահարի իր իրավունքները, բայց և չխանգարի ուրիշներին:

Բարոյական վարձագիծը բարոյականությունն է:

Միևնույն ժամանակ, սահմանափակումների դեմ բողոքող ապստամբներն ու ընկերները, երբ բախվում են իրենց նկատմամբ վատ վերաբերմունքի, զայրանում են, վրդովվում, նույնիսկ վրեժխնդիր լինում: Եզրակացությունը պարզ է՝ կանոններին ենթարկվելու կարիք չկա, պարզապես ստիպեք մյուսներին ի պատասխան նույն կերպ վարվել: Բարոյական արժեքները սկսվում են սնից: Բարոյական արժեքների միշտ սահմանմանը հասնելու համար պետք է հաշվի առնել հետևյալը՝ արդարություն, ալտրուիզմ, անձնագոհություն, բարություն, հարգանք:

Բարոյականությունը ներարկվում է մարդու աշխարհայացքի մեջ գիտության, գիտելիքի միջոցով: Դու ապրում ես մարդկանց շրջապատում: Մի մոռացիր, որ քո յուրաքանչյուր արարք, յուրաքանչյուր ցանկություն անդրադառնում է քո շրջապատի մարդկանց վրա: Ստուգիր քո արարքները ինքդ քեզ հարց տալով, արդյոք դու անհարմար բաներ չես անում մարդկանց նկատմամբ: Ամեն ինչ արա այնպես, որ շրջապատիդ մարդիկ իրենց լավ զգան:

Դու օգտվում ես մարդկանց ստեղծած բարիքներից: Մարդիկ ֆեզ տալիս են երջանկություն, նրան հատուցիր
նր բարությունը: Երբ երեխան մոտենում է չափահասության , նա սկսում է գարգացնել իր բարոյական
արժեքները վերլուծելով և կասկածի տակ անելով այն արժեքները , որոնք իր ծնողները ներշնչում են
նրանում :

Դեռահասը ցանկանում է ընդունվել իր հասակակիցների կողմից, դրա համար նա կարող է փոխել իր
բարոյական ակզբունքները:

Այսպիսով, երեխայի կարծիքը փոխվում է. «Ես դա անում եմ , քանի որ դա ճիշտ է»:

Դեռահասը ընդլայնում է իր բարոյական սկզբունքները, հորիզոնները և կանոնները տեսնում է որպես
սոցիալակ ուղեցույցների մի շարք , որոնք օգուտ են բերում բոլորին: Նա գնահատում է կանոնները, բայց
հենարկում է դրանք: Պետք է տարբեր օրնակներով համոզել երեխային, որ բարոյականությունը մեծ ուժ է,
որը ետ է պահում մարդուն անբարո ֆայլերից: Հաճախ դասերի ժամանակ այն գաղափարները, որոնք ուզում
են հաղորդել և ավելի պարզ բացատրել ներկայացնում են առակներ:

Անուրանալի է առակի ուժը, քանի որ երեխայի մտքի վրա մեծ սպավորություն է գործում նյութական ձևի
վերածված պատկերը, քան վերացական գաղափարը: Մարդ արարածը սիրում է սովորել օրինակով,
ընդօրինակելը նրա համար ավելի հեշտ է, քան վերացական խրատը:

«Բարոյական մարդը շատ բան է անում հանուն իր ընկերների, հանուն հայրենիքի, նույնիսկ այն դեպքում
երբ նրան վիճակված է գրկվել կյանքից»: (Արիստոստել)

Անդրադարձ կատարենք Ռուսոյի հայացքներին, երբ սանի համար օգտագործում էր մարդ-բնություն, մարդ-
մարդ կապի դրսևորումները, և ճիշտ բարոյական մշակույթ էր ձևավորվում բնության և մարդու միջև, լուծում
այնպիսի խնդիրներ, ինչպիսիք էին ուսման նկատմամբ հետաքրքրություն և սովորելու ցանկություն,
բարոյական արժեքներն են ձևավորվում, որոնք խնամատվորում են մարդու կյանքը: Դասերի ժամանակ բերելով
օրինակներ նշում ենք, որ անձի մասին դատում ենք նրա արժեքներով, որոնք գոյացնում են նրա ներաշխարհը:
Բարոյական դաստիարակության լավագույն միջոցներից մեկը Ռուսոն համարում էր բարոյական

վարժությունը: Նա արդարացիորեն նշում է, որ առափինի գործերը սեր են առաջացնում դեպի մարդկությունը.

«Բարիք անելով է, որ մարդ բարի է դառնում»:

Ռուսոն դեմ էր բարոյախոսության, բարոյական ֆարոգների, հրամայելու, հնագանդեցնելու, մանավանդ պատժի միջոցներին: Բարոյական դաստիարակության մեջ ևս, թեպետ ավելի պակաս չափով, քան ուսուցման մեջ, նա մեծ տեղ էր տալիս սանի անձնական փորձին:

Բարոյականության ընտրությունը միշտ կատարվում է գիտակցաբար, ինքնակամ, համաձայն անձի ներքին համոզմունքների և այդ իսկ պատճառով՝ անհամատեղելի է գործածի համար անձնական պատասխանատվությունից փախչելու, հանգամանքներով արդարանալու, որևէ հեղինակության հղումներ անելու փորձերի հետ: Պատասխանատվություն կրելը՝ կատարած արարքների հետևանքներն ինքն իր վրա վերցնելն է, և բառի լայն իմաստով, դրանց համար վարձահատույց լինելը: Այլ կերպ ասած, պատասխանատվությունը ազատության անհրաժեշտ ստրիբուտն է: Ինքն իրեն պատասխանատու զգալ՝ նշանակում է ընդունակ լինել ակտիվորեն գործելու սեփական դիրքերից, գործելու իրադարձությունների սրամաքանությանը համապատասխան՝ հասկանալով և գիտակցելով, թե ինչպիսի հետևանքներ կունենան քո վարքը շրջապատի վրա: Իսկ դա ենթադրում է կանխատեսել սեփական արարքի հետևանքները և ձգտել կանխարգելել իրադարձությունների հնարավոր բացասական ընթացքը, պատասխանատու վարքն այդ իմաստով՝ բանական վարքն է:

Այսպիսով մարդկային վարքի կարգավորումն ու ազատ ընտրությունը՝ որպես բարոյականության նախապայման ուսումնասիրելը, արդիական է թե տեսական, թե գործնական առումներով: Տեսական առումով խնդրի ուսումնասիրությունը պայմանավորված է բարոյական արժեքների վրա հիմնված ֆալսեֆիական հասարակություն ստեղծելու պահանջներով, իսկ գործնական առումով՝ սոցիալ-տնտեսական ու ֆալսեֆիական նոր պայմաններում համապատասխան կողմնորոշիչների մշակման խնդրով:

Որպես վաճառիկի կամ նախադպրոցական տարիքի երեխայի ծնող, եթե կարծում եմ, որ ձեր երեխան չափազանց փոքր է բարոյական արժեքներ սովորեցնելու համար, ապա դուք միայնակ չեք: Անընդհատ

փոփոխվող և արագ տեմպերով զարգացող հասարակությունը կարող է ձեռք, որպես ծնող, շփոթեցնել, թե ինչ բարոյական արժեքներ սովորեցնել ձեր երեխային: Յուրաքանչյուր ծնող ցանկանում է, որ իր երեխան դառնա երկրի պատասխանատու և պարտանանաչ քաղաքացի: Դրա համար, լավ կրթություն տալուն զուգահեռ, չափազանց կարևոր է երեխաներին բարոյական արժեքներ սովորեցնելը:

Բարոյական արժեքները օգնում են երեխաներին զարգացնել ուժեղ և սպասվարի անհատականություն, ինչը նվազեցնում է նրանց մոլորության շանսերը:

Երեխաները, որոնց բարոյական արժեքները սովորեցնում են շատ փոքր տարիքից, սովորում են տարբերակել ճիշտն ու սխալը, մինչև 5 կամ 6 տարեկան հասնելը: Սա ազդում է այն բանի վրա, թե ինչպես են նրանք ընկալում աշխարհը և իրենց պահում մեծահասակ դառնալուց հետո: Շատերը կարող են պնդել, որ գործնականում անհնար է անկեղծություն և կարեկցանք սովորեցնել փոքր երեխաներին:

Այնուամենայնիվ, եթե երեխաներին սովորեցնեն և ցույց տան լավ բարքերի ազդեցությունը կյանքի սկզբում, նրանք վերջում հեշտությամբ կսովորեն: Ծնողներն իրենց երեխաների համար օրինակելի օրինակ են, քանի որ նրանք իրենց առաջին դասերն են ֆադում նրանից: Ավելին, երեխաները սիրում են ընդօրինակել իրենց ծնողներին բոլոր առումներով: Հետևաբար, տանը լավ օրինակ ծառայելը՝ արժեքներին հավատարիմ մնալով, երեխաներին բարոյական արժեքներ սովորեցնելու ճիշտ միջոց է:

Բարոյական գործողությունը բարոյականության ամենակարևոր բաղադրիչն է, որը դրսևորվում է գործողություններում: Միայն մարդու գործողությունների ամբողջությունն է պատկերացում տալիս նրա բարոյականության մասին:

«Մարդը ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ իր գործողությունների մի շարք» (Գ.Հեգել)

Գլուխ 2

Գործնական աշխատանք

Հետազոտական աշխատանքն որոշեցի ավարտել մի հետաքրքիր թեստով, որին մասնակցել են ութերորդ , և իներորդ դասասանների աշակերտները: Ինչ-որ մեկի համար կարևոր է բանկային հաշիվը, մեկ ուրիշը երագում է ապրել սիրո և համերաշխության մեջ, ինչ-որ մեկի համար էլ թանկ է ազատությունը: Մենք բոլորս տարբեր ենք և տարբեր են նաև մեր կյանքի արժեքները: Հստակեցրեք, խնդրում ենք, ձեր կյանքի առաջնահերթությունները: Նայե՛ք նկարին: Այն ինչը առաջինը կտեսնե՛ք ցույց կտա այն, թե ինչ է ձեզ անհրաժեշտ և որոնք են ձեր կյանքի կարևոր արժեքները:

Կամրջակ

Ամենայն հավանականությամբ, հետո կյանքով չե՛ք ապրում: Այն հազեցած է փոփոխություններով ու բարդ պահերով: Ձեզ համար կարևոր է հաղթահարել դրանք: Իմաստուն, փորձառու մարդ ե՛ք: Սովորաբար ամեն բան դրական ավարտ է ունենում՝ շնորհիվ ձեր ջանքերի:

Նախիկ

Զեզ համար դիմամիկան կարևոր է ամեն բանում: Զեզ համար կարևոր է զարգանալ բոլոր ուղղություններով, լավացնել կյանքը: Տեսնում եմ հեռանկարը, ձգտում դրան: Կարողանում եմ հանգստանալ, բայց տանել չեմ կարողանում անգործությունը: Զեզ հասկանում և դատում եմ մարդկանց, ովքեր բողոքում են կյանքից, բայց ոչինչ չեն անում՝ այն ավելի լավը դարձնելու համար:

Գեղեցիկ լանդշաֆտ տան շուրջը

Սիրում եմ գեղեցկություն և կարգուկանոն: Միշտ կոկիկ տեսք ունեմ: Ցանկանում եմ, որ ամեն բան գեղեցիկ տեսք ունենա, պատճառն վիճակում լինի: Մարդկանց հետ չեմ կիսվում ձեր խնդիրներով: Զեզ ֆենարկում մարդկանց, չեմ ցանկանում, որ մարդիկ ֆենարկեն ձեր արարքները: Զեզ ցանկանում անհաջողակի սպավորություն գործել:

Տուն

Հոգատար եմ, պատասխանատու: Մտերիմների բարեկեցությունը կարևոր է ձեզ համար: Շատ ջանք եմ գործադրում, որպեսզի ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամ հանգիստ ու հաջողակ կյանք ունենա: Հոգ եմ տանում մտերիմների բարոյական, ֆինանսական և ֆիզիկական անվտանգության մասին:

Թոշուններ

Զեզ համար կարևոր է անկախ ու ազատ լինելը: Ոչ ոքից հաշվետվություն չեմ պահանջում, ինքներս էլ չեմ ցանկանում մարդկանց տեղեկացնել ծրագրերի ու ցանկությունների մասին: Անձնական տարածությունը կարևոր է ձեզ համար: Հասարակության մարդ չեմ, ունեմ սեփական հաշակը, սկզբունքները, կանոնները: Զեզ հասկանում սովորույթները, չեմ սիրում պարտականություններ: Ցանկացած իրավիճակի մասին սեփական կարծիքն ունեմ:

Մայրամուտ, ծով

Ռոմանտիկ էֆ, ձեզ դուր է գալիս ամեն հրաշալի բան: Բնական մարդ էֆ, ով հասկանում է բնությունը, գնահատում գեղեցկությունը, ամենը, ինչ կարող է տալ աշխարհը: Ստեղծագործող մարդ էֆ, բացասական երևույթները վիշտացնում են ձեր տրամադրությունը: Տանել չեֆ կարողանում ազդեսիան:

Փայտեր

Կայունությունն ու ամրությունը կարևոր են ձեզ համար: Հասկանում էֆ, գնահատում ամուր հարաբերությունները: Չեֆ սիրում դատարկ խոսակցություններ: Չեֆ համար կարևոր է չվտխել որոշումները: Ուժեղ մարդ էֆ, համառ՝ ձգտումներում: Տանել չեֆ կարողանում առան ու մարդկանց, ովքեր հաճախ փոխում են իրենց կարծիքը: Պահանջկոտ էֆ ձեր նկատմամբ, խիստ՝ մարդկանց հանդեպ: Կանոնները դուր են գալիս ձեզ, բարձր ստանդարտներ ունեֆ:

Կամրջակ	Նավակ	Գեղեցիկ լանդշաֆտ տան շուրջը	Փայտեր	Մայրամուտ, ծով	Թռչուններ	Տուն
5%	6%	26%	2%	18%	2%	41%

Եզրակացություն

Այսպիսով, ամփոփելով հետազոտական աշխատանքը եկա այն համոզման, որ յուրաքանչյուր ազգի կայունության և անկախության կարևոր երաշխիքն է հիշատարժեքային համակարգի ստեղծումը և պահպանումը: Արժեքային համակարգի գլխավոր նպատակը կայացած անհատներ դաստիարակելն է: Վերջիններս այն հենասյուներն են, որոնք ապահովում են մտավոր ներուժով հարուստ սերունդ ունենալու, ազգային և համամարդկային մշակութային արժեքները պահպանելու և սերնդեսերունդ փոխանցելու, արժեքային կայուն հայացքներ ունեցող, ազգին նվիրված քաղաքացիներ դաստիարակելու, կրթելու գործընթացը: Երեխան ոչ միայն ձևավորվում ու զարգանում է այլև հարմարվում է հասարակական կյանքին ձեռք բերելով անհրաժեշտ գիտելիքներ, կարողություններ և հմտություններ, վարքագծային նորմեր, յուրացնելով ազգային և համամարդկային մշակույթը: Ժամանակակից հասարակության կարևոր խնդիրներից է համամարդկային արժեքներ ապահովելը, իհարկե առաջնային: Մյուս տեսանկյունից հասարակությունը չի կարող զարգանալ միայն պահպանողականության հիմքի վրա, քանի որ անընդհատ զալիս է նորը՝ համալրելով եղած արժեքները: Արժեքները առանցքային են մարդկային մտքի, զգացմունքների վարքագծի մեջ: Արժեքների մեջ անգնահատելի է ընտանիքի դերը՝ որպես մարդկության կողմից պատմական երկարատև զարգացման ընթացքում ստեղծված մեծագույն արժեք: Ընտանիքը ոչ միայն տվյալ ժամանակաշրջանի մշակույթի կրողն է, այլև փոխանցողը: Ընտանեկան ավանդույթներն ու սովորույթներն օգնում են հայեցի դաստիարակություն տալ երեխային՝ նրա մեջ ձևավորելով ազգային ինքնագիտակցության ոգի: Ընտանիքում է երեխան առաջին անգամ հաղորդակցվում մշակութային արժեքներին, յուրացնում հասարակական վարքագծային նորմերը: Երեխան ընտանիքում է ձևավորում ազգային ինքնագիտակցություն, լսում և սովորում մայրենի լեզուն, փնտրում և պահպանում պապենական արմատները: Արժեքահամակարգի ձևավորման, կրթության և դաստիարակության գործում լուրջ անելիքներ ունի նաև հայ դպրոցը, որի գերնպատակն է կերտել բարոյական, ազգային արժեքներով օժտված, ազգային նկարագիր ունեցող սերունդ: Յուրաքանչյուր սերունդ ունի իր

կատարելատիպը, ըստ որի էլ չափվում են արժեքները ու նպատակները: Սերունդները օղակ են անցյալի ու ապագայի միջև, և ապահովվում է ինչպես տվյալ ժամանակաշրջանին բնորոշ արժեքների հաջորդականությունը և փոխանցումն հետագա սերունդներին:

Բարոյական արժեքները մարդկության որոշակի մակարդակն են, մարդասիրությունը, որը սահմանում է հասարակությունը: Բարոյական արժեքները ուղղված են մարդկային բարձրագույն իդեալներին: Այն սկսվում է տնից և փոխանցվում է սերնդեսերունդ: Բարոյական արժեքներ ունեցող մարդիկ հստակ հասկանում են ինչն է ճիշտ, ինչը սխալ: Այն օգնում է երեխաներին զարգացնել ուժեղ և տպավորիչ անհատականություն, ինչը նվազեցնում է նրանց մոլորության շանսերը:

Երեխաների բարոյական դաստիարակությունը անհրաժեշտ է սկսել նախֆան դեռահասության շրջանը: Սովորեցնել ճշտի ու սխալի վերաբերյալ հստակ չափանիշներ: Երեխաներին լավ կրթություն տալուն զուգահեռ, չափազանց կարևոր է երեխաներին բարոյական արժեքներ սովորեցնել:

Բարոյական արժեքները այն վարձագիծն է, որը մարդուն ապահովում է կյանքի զգացողությամբ, որով նա ձգտում է կատարելագործել իր մարդկային որակներն ու արժանապատվությունը: Եթե երեխաներին սովորեցնեն և ցույց տան լավ բարբերի ազդեցությունը կյանքի սկզբում, նրանք վերջում հեշտությամբ կսովորեն: Ծնողներն իրենց երեխաների համար օրինակելի օրինակ են, քանի որ նրանք իրենց առաջին դասերն են ֆազում նրանցից: Ավելին երեխաները սիրում են ընդօրինակել իրենց ծնողներին բոլոր առումներով: Հետևաբար տանը լավ օրինակ ծառայելը՝ արժեքներին հավատարիմ մնալով, երեխաներին բարոյական արժեքներ սովորեցնելու ճիշտ միջոց է:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. ԲալայանԱ., Փիլիսոփայություն, դասախոսությունների համառոտագրեր, երկրորդ վերանշակված հրատարակություն, Ջանգալհրատ., Ե., 2016:
2. ՍարգսյանԱ. Հ., Մշակույթի տեսություն, Ե., 2003:
3. Философия, Учебник для вузов / Под ред. проф. В.Н.Лавриненко, проф. В.П.Ратникова. –М., 2004.
4. Юнг К. Психология бессознательного. М.: «Издательство АСТ», 2001.
5. ՍարգսյանԱ., գիտելիքը՝ որպես արժեք, <http://kargavorum.nkr.am/static/3288>:
6. A study in sociology, https://archive.org/details/suicide0000unse_x5o7 հասանելի է:
7. Meanings.com կայքում «Բարոյական արժեքների հայեցակարգ»
8. Ժան Ժակ Ռուսո «Էմիլ կամ դաստիարակության մասին»
9. <https://mediamag.am/test-kyanqi-arjeqner/>